

Izloži razen nedelj in praznikov vsak dan posojdan.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Enostopna petletna vrstica K 1'20, osmrtice in zahvale po K 2'50, razglasi in poslano vrstica po K 2; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Pesemsko letv. stana 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 84, za pol leta K 42, za četrt leta K 21, za mesec K 7. Za Nemčijo celo leto K 89, za ostalo tujino in Ameriko K 93. — Reklame se za list so poštno proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Draginja in plače.

Velika draginja naših dni je posledica dolgotrajne vojne. Vsega primanjkuje: živil, obleke, obutve, industrijskih produktov vsake vrste. Človeštvo se je pet let prepevalo po bojiščih, delalo se je malo in vstrajno se je uničevalo vse, kar je bilo pridelano in izdelano s trudom in znojem. Reči, katerih je malo in po katerih se veliko povprašuje, pa so drage, to je že star ekonomicni nauk, to je že stara resnica. To bi bil prvi, kakorekoc pravzrok sodanje pretirane draginje. Drugi vzrok iste je majhna vrednost denarja. Zlasti srednost naše krone pada dnevno. Na naših kronskih bankovcih je zapisano, da plača Avstro-ogrška banka za nje takoj na zahtevo na njih označeno vsoto v postavnem kovinskem novcu, to je v srebru ali v zlatu. To je danes le zapisano, nihče danes ne more realizirati te obveznosti, najmanj pa Avstro-ogrška banka. Tretji vzrok draginje je verižništvo. Verižniki blago in vse druge potrebščine, po katerih ljudstvo povprašuje, ker jih rabi, še u me t n o draže. Kdo pa ni dandanes verižnik? Če komu rečeš, da veriži, se nasmehne, niti tožiti Te ne bo šel.

Nastane vprašanje, kako je mogoče uspešen boj proti draginji? Mislim, da je odgovor na to vprašanje že dan v tem, kar sem zgoraj povedal.

Prvič, treba je več producirati. Ako pogledamo v statistiko produkcije v najrazličnejših strokah, vidimo, da se je pred vojno veliko več produciralo nego danes. Če hočemo vsega več, moramo to pridelati in izdelati. Toraj več delati. Danes je veliko ljudi, ki nočejo delati. Med vojno so se navadili živeti brez dela, na stroške vojnega erarja. Drugi zopet bi radi delali, pa so brezposelni. Vzemimo le tekstilno delavstvo. Ono bi rado delalo pa ne more, ker njihove tovarne nimajo bombaža. Vojna je uničila celo vrsto industrij, delavce je postavila na cesto, kjer so ostali brez dela in jela. Uničila je gospodarsko bazo eksistence tisočim in tisočim pridnim in delaželnim ljudem. Vse to se mora nanovo zgraditi. To pa se ne da preko noči.

Drugič, treba je, da dobimo zopet zdravo valuto. To je zlasti za delavce in vse, ki si služijo kruh z delom, ročnim ali duševnim, važno. Ni vseeno, ali dobiš za svoje delo

plačilo v dobrem ali pa v slabem novcu. V tem pogledu se je v naši državi silno veliko grešilo in to v škodo najrevnejšim plastem ljudstva.

Tretjič, treba je pobijati verižništvo. Popolnoma zatreti ga pač ne bo mogoče, ker je verižništvo le pojav bolelega telesa in kapitalističnega ustrojstva človeške družbe. Vendar se mu je treba energično postaviti v bran.

Nastane drugo vprašanje: kako živeti med tem. Tisti, ki delajo, dobe majhne plače in še te v slabem novcu. Kupiti morajo pa vse, kar rabijo, drago, zelo drago. Trgovci se danes ne zadovoljuje več s takozvanim „meščanskim“ profitom. Pri reči, pri kateri je pred vojno zaslužili dobičkom slabo valuto. Isto tovarnicimo 10%, hoče danes zaslužiti 200% in tudi več, da pokrije z večjim nar. podjetnik, trdni kmet itd. Tudi plače in mezde so med tem narasle, toda še daleč ne tako visoko, kakor cene raznih, za življenje nujno potrebnih produktov. Vsled tega je danes delovna moč med vsemi potrebnimi rečmi, najcenejša. Stari ekonomski nauk pravi, da mora delavec vsaj toliko zaslužiti, da more živeti in ostati delaznožen. Danes te meje nimamo nikjer določene, ne navzgor, ne navzdol. Pri današnji slabi in pomanjkljivi organizaciji državnega aparata, to tudi ni lahko mogoče.

Da more delovno ljudstvo ostati delaznožno in se preživeti, zato trenutno ni drugega izhoda, kot da se povišajo plače in mezde. Seveda je to samo trenutna in zasilna rešitev draginjskega vprašanja za vse tiste, ki žive od svojega dela. Vspremdno s tem pa mora iti prizadevanje, da se razbito in podrti zopet obnovi, poviša produkcija in nadvrednost dela razdeli pravičnejše, t. j., da se izvede socializacija, kjer so za njo dani ekonomski predpogoji.

Kakor so potrebne presojevalnice cen za razne živlenske potrebščine, tako so nujno potrebni v tem stadiju tudi poravnalni uradi za mezde in plače, ki naj bi imeli izvršilno oblast. Ti uradi naj bi preprečili velike gospodarske strlesljaje, kakor so n. pr. dolgotrajnejša ouustava produktivnega dela po stavkah ali izporih delodajalstva.

Abdlus.

Slovenski delavci, pozor!

Zaupniki iz dežele nam pišejo, da se razni domači in tuji agenti trudijo dobiti slovenske delavce in kmete za delo v tujini, zlasti v Belgiji, Angliji in v porušeni delih Francije. Namen teh antantnih ka-

pitalističnih agentov je prozoren. S pomočjo slovenskih delavcev, ki se jih vabi v tujino z manjvrednimi ponudbami, za lažnjivimi obljubami po lahkem delu in velikem zaslužku, hočejo obnoviti porušene dele Fran-

cije in Belgije, vzpostaviti v korist francoskih bankirjev in eksploaterv izvrtno se rentirajoče premogovnike v Vogezih, Argonih in drugod. V to svrbo iščejo sedaj delavce povsod, zlasti pa med takozvanimi poraženimi narodi, in ker prištevajo menda k tem tudi Slovence, zato so se blapci francoskega kapitalizma zatekli urno tudi v naše kraje, v nadi, da dobe veliko naših delavcev za svoja nečedna špekulacijska podjetja.

Nepobitne dokaze imamo, da so vse njihove lepe obljube le pesek v oči, da hočejo na tak način izvabiti naše delavce v Francijo, kjer bi jih potem izročili na milost in nemilost raznim izkoriščevalcem, kjer bi bili brez vsake zaščite. Nele, da ne bi imeli naši delavci od tega nobenega dobička, v nevarnosti bi bilo tudi njihovo življenje.

Ne glede na to, moramo tudi sploh odločno protestirati proti temu, da smatra francoski kapital tudi

naše ljudi za svoje Kitajce, in čudimo se, da ni deželna in centralna vlada še ničesar ukrenila proti eksponentom antantnih kapitalistov na naših tleh. Če ne bo temu kmalu konec, homo zaropotali brez pardona. Dovolj se je že izrabljalo slovenske delavce na vseh koncih in krajih sveta, ker se je prejšnja avstrijska vlada za nje tako malo brigala. Sedaj na ne pojde več. Niti delavci in kmeti v Nemški Avstriji in Nemčiji se niso dali prevarati od teh agentov. Menda bi zato radi z večjo srečo delali pri nas.

Slovenske delavce in duinarje opozarjamo tem potom na nevarnost, ki jim preti. Naj ne sprejme nihče dela v Franciji, Belgiji, itd. Tudi pri nas je treba marsikaj obnoviti, ne samo materijelno, marveč tudi politično in duševno. Boriti se moramo na svoji zemlji za svojo udobnost in za svoje pravice. Slovenski delavci, pozor!

se je rabilo 16 milijonov, od katerih je bilo ubitih ali pa so poginili osem milijonov.

Kake ogromne žrtve je zahtevala ta strašna vojna, če se pomisli, da se je samo na Francoskem rodilo v enem letu en milijon otrok manj kot v predvojnih letih.

Nemčija, Francoska in Anglija imajo največje vojne izdatke, potem bivša Avstro-Ogrska monarhija in Zedinjene države ameriške, kateri imata skoro enake izdatke.

Število mrtvih v tej vojni je bilo večje kakor prele v vseh vojnah zadnjih sto let.

V prejšnjih vojnah je razsajal legar, ki se sedaj v tej vojni vsled modernih zdravstvenih in razkuževalnih sredstev ni mogel tako širiti, zato je pa umrlo za pljučnico in vnetjem možgan več vojakov kakor za dobljenimi ranami. Ogromno jih je pa zlasti umrlo vsled takozvane španske bolezni, ki je divjala po cellem svetu.

Tem groznim številkam dodaja državni tajnik Jungman še dedeče, kar se tiče Združenih držav, Francije in Anglije. Amerikanske države so imele eno osmino vseh izdatkov za vojno, na moštvo so pa izgubili okolo 50.000 vojakov, ranjenih imajo 205.000 in približno 5.000 jih pogrešajo oz. so vjeti. Angleška je slala v teh 5 letih nad 2.500.000 vojakov na Francosko, Amerika isto število v dveh letih. Od francoske armade se pogreša 200.000 mož, od angleške 121.000, ameriške pa 127.000.

Ameriška sanitetna služba je bila najvzornjša, kar dokazuje, da je umrlo pri njih samo 50.000 mož za raznimi boleznimi. V bojih je umrlo dvojno število ljudi.

Vojni stroški Zedinjenih držav so dosegli na uro en milijon dolarjev, skupni vojni stroški Zedinjenih držav pa so dosegli 21.850.000.000 dolarjev. Prve tri mesece so znašali stroški Zedinjenih držav dnevno dva milijona dolarjev, nadaljnih 12 mesecev dnevno 22 milijonov, a v zadnjih desetih mesecih so že dosegli 44 milijonov dolarjev dnevno. Če bi se naložilo onega vrh družega, bi dalo to višine 555 angleških čevljev.

Iz zgoraj navedenih števil lahko naši čitatelji razvidijo vse vojne strahote, katere je povzročil mednarodni kapital.

Glose.

Tudi papež bo član zveze narodov. Entente države so se nedavno pečale z vprašanjem, ali naj tudi papež, kot suveren silo sprejmejo v Zvezo narodov. Ne more se ga sicer

Zelezničarji! Zelezničarji!

V četrtek 18. decembra 1919. ob 7 uri zvečer vsi na veliki železničarski shod v dvorani „Mestnega doma“.

Zgovorni statistični podatki o vojni.

Zelo razširjeni ameriški mesečnik „The Ladies Home Journal“, ki izhaja v nad 1 milijon izvodih v Philadelphiji, objavlja zelo zanimive in važne podatke državnega tajnika A. M. Jungmana o vojni. Med drugim navaja sledeče: 60.000.000 ljudi se je udeležilo te strašne vojne kot vojakov; 240.000.000 ljudi je bilo sredno zaposlenih v vojni industriji, kjer pa ni všteta industrija deželnih proizvodov, kakor n. pr. gozdna industrija. Če se prišete še delavstvo teh strok, se pride do zaključka, da je bilo zaposlenih do 600.000.000 ljudi oz. delavcev.

Število vseh izstrelkov znaša po računu Jungmana 8 bilijonov 404 milijone. Na vsakih 7600 krogel pride en smrtni slučaj, iz česar je razvidno, kako se je trutilo municijo. Število mrtvih znaša nepričakovano samo 12 od sto, kar je zelo malo. Če se vpošteva, da je 60 mil. ljudi drug na drugega streljalo. Če torej računamo po procentih, pride 7.200.000 smrtnih slučajev, ki so se zgodili na bojiščih, ne vstevši one, ki so umrli v zaledjih za dobljenimi ranami in različnimi boleznimi. Število ranjenih je trikrat večje. Računa se na

35 odstotkov, kar je 21 milijonov, od katerih je samo 7.200.000 v toliko ozdravelo, da so bili vnovič sposobni za vojno službo.

V bitki pri St. Mihielu se je izstrelilo največ krogel, in sicer v štirih urah en milijon.

Vojni stroški vseh prizadetih držav znašajo 185 bilijonov, v kronski veljavi 185.000 bilijonov.

Po minah in podmorskih čolnih je bilo uničenih 12.946.000 ton brodovja.

Državni tajnik Jungman pride do zaključka, da tudi to povzroča pomanjkanje živil, ki so nakopičena po raznih krajih, pa primanjkuje transportnih sredstev za prevoz.

Po mnenju Jungmana je pomrlo glada samo v severni Rusiji in na Poljskem do 20 milijonov ljudi, ne vštevaje lakote umrlih v Armeniji in tudi ne otrok v raznih državah, ki umirajo vsled nezadostne, slabe hrane.

Podmorskih čolnov je bilo baje v rabi samo 371, raznih caroplanov in zrakoplovov pa 240.000, od katerih je bilo uničenih 27.000.

Dolgost žic, vporabljenih v vojni, je bila en milijon angleških mili, koni

ničesar povedati. Ali bi ga lahko prosil, naj mi posodi eno krono? Gotovo bi to rad storil, samo ako more. Razentega sem nekoč pisal zani pismo.

Stal je tam in požiral nekaj, kar mi je hotele reči.

»Lepo vreme, da, gospod. Svotli gospodini moram danes plačati, ali bi mi navsezadnje ne mogli posoditi petih kron, kaj? Samo za par dni! Saj ste mi že nekoč bili na uslugo.«

»Ne, tega prav zares ne morem. Jeno Olaf,« sem rekel. »Zdat ne. Nemara pozneje, danes popoldne nemara.« S temi besedami sem se cnotekal preko stopnic proti svoji izbi.

Tam sem se vrzel na posteljo in se prišel smielati. Kakšna nemarna sreča to, da me je prehitel! Moja čast je bila oteta! pet kron — bog te čuvali, človek! Prav tako lahko bi zaliteval od mene petero akcij parne kuhinje ali pa gospodski dvorec tam zunaj mesta.

In ob misli na teh pet kron sem se moral smielati. Glasneje in glasneje. Ali nisem bil vražji dečko? Kako? pet kron! Da, za to sem bil jaz prvi mož! Moja veselost je naraščala in jaz sem se ji udejal. Pti, hudica, kako diši tu notri po ledi! Pravecati sveži duh po premožni od popoldneva! In pahnil sem okna na stežaj, da bi pregnal ta ostudni duh. Natakari! Pol beefsteaka! In obrnjen k mizi, k tej polomljeni mizi, ki sem jo moral s koleni podni-

rati, ako sem pisal, sem se globoko poklonil in vprašal: Ukazujete mogoče kozarec vina? Ne? Moje ime je Tangen, državni svinik Tangen. Žalibog sem malce predolgo krockal... Ključ od večnih vrat...

In v divjem neredu so se podale spet moje misli na blodna pota. Vedel sem, da govorim brez zveze, in ne besedice nisem izrekel, ki bi le ne slišal ali ne razumel. Rekel sem si: Zdat kovoriži zopet brez zveze! A ipak nisem mogel spreminiti tega. Bilo je, kot da ležim beže in govorim v spanju. Glava mi je bila lahka, brez bolečine, brez pritiska in duh mi je bil čist. Zaladral sem odtod in se nisem apiral.

Vstojite! Da, le vstojite! Kakor vidite, vse od rubina, Ylajali, Ylajali! Rdeči kopeči židani divan! Kako močno diha! Polubi me, ljubica! Še bolji bol! Tvoje roke so jo beli tantar, tvoje ustnice bleščče... Natakari, beefsteak sem naročil...

Solnce je sijalo v moje okno, spodaj sem slišal zvečiti kome njih oves. Sedel sem in se sál svoto oblanico, po otroško vesel in dobre volje. Neprestano sem tibal po svojem rokopišu; niti v mislih ga nisem nosil, toda nazon mi je dejal, da ga imam, moja kri me je spominjala nani. In izvlekel sem ga.

Zmočil se je, zato sem ga razprostrl in poležil na solnce. Nato sem prišel hoditi po svoji sobi gorindoli. Kako je bilo vse videti

poražujoče! Po tleh vseokoli maibni pločevinasti odpadki, toda ne stola, da bi sedel, niti ne žebila na golih stenah; vse le obromano v »stričevo« shrambo in bilo porabljeno. Na mizi nekaj pol papirja, ki so nosile debelo plast prahu — to je bilo vse, kar je bilo moje; staro, zeleno odejo na postelji mi je bil Hans Pault posodil pred nekaj meseci... Hans Pault! Počil sem s prsti. Hans Pault Petersen mi mora pomagati! In domislil sem se nixoverga naslova. Kako sem le mogel pozabiti Hansa Paultja! Gotovo se bo močno uiezil, da se nisem bil takoj obrnil nani. Naglo sem del klubna na glavo, zbral svoj rokopis, ga vtaknil v žep in stekel po stopnicah.

»Čuješ, Jenes Olaf,« sem vzklilni v hlev, »prav za gotovo upam, da ti bom danes popoldne lahko pomagal.«

Prišedši pred rotovž, sem videl, da je ura enaist proč, in tako sem sklenil, da grem takot v uredništvo. Pred vrati pisarne sem obstal, da pogledam, če so moji papirji urejeni po številkah na straneh; skrbno sem jih zgladih, jih vtaknil v žep in potrkal. Slišno mi je utripalo srce, ko sem vstopil.

Mož s škartami je kot običajno na svojem mestu. Boleče sem vprašal po uredniku. Nič odgovora. Mož sedi in vrta lokalne vesti iz pokrajinskih listov.

(Dalje prih.)

LISTEK.

GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil Fran Albrecht.

(Dalje.)

Tako sem stal nekaj časa na balnotrati in opazoval življenje pod sabo; medtem se mi je pričelo pariti iz obleke. Lakota se je zopet javila, dodala mi je v prsih, razbijala in mi povzročala male, tihе zbodljave, ki so me boleli. Ali res nisem imel ne priatelja, ne znanca, do katerega bi se lahko obrnil? Iskal sem v osvojem spominu, da bi našel človeka, ki bi mi dal deset vinarjev, a ga nisem našel. Saj te bil vendar tako krassen dan; toliko solnca in toliko luči vseokrog mene; nebo je nalik nežnemu morju valovalo nad gorami...

Ne da bi opazil, sem se nahajal na poti domov.

Strahovito sem bil lačen in tako sem pobral oblanico na cesti ter jo pričel zvečiti. To je pomagalo. Da že prej nisem pomislil na to! Vežna vrata so bila odprta; konjar mi je kot običajno voščil dobro jutro.

»Lepo vreme!« je rekel. »Da,« sem odvrnil. Drugega nisem vedel.

smatrati za narod, vendar pa prevladuje med ententnimi oblastniki mnenje, da je to sila (puissance), katero je treba prištevati. (Zveza narodov, kot razvidno, bo predstavljala le ne-

kako zvezo mogočnejšev in oblastnikov. Čisto lahko jo primerjamo zvezam, kakršne so med seboj v srednjem in novem veku sklepali kralji in cesarji).

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

ODGODITEV PARLAMENTA.

LDU. Beograd, 15. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri je bil podpisan ukaz za odgoditev parlamenta za dva meseca.

DEMOBILIZACIJA PRVEGA POZIVA.

LDU. Beograd, 15. V vojnem ministrstvu se vrše priprave za demobilizacijo prvega poziva narodne vojske. Demobilizacija se bo izvršila takoj, ko se popravi zunanji položaj.

PROTI DRAGINJI.

LDU. Beograd, 15. V ministrstvu za prehrano je dovršena odredba za borbo proti draginji. Prihodnji teden pride ta odredba pred ministrski svet, da odloči o njej.

Državna posojila.

LDU. Beograd, 15. »Politika« poroča iz Pariza: Pogajanja naše misli zaradi predujna ne napredujejo tako gladko, odkar je minister Loucher odpotoval v London. Ministra Stojanović in Drašković sta posetila nekatere zavezniške eksperte in sta z njimi diskutirala o modalitetah predujna dveh milijard frankov, kateri smo zahtevali. Naša mislija doslej še ni dobila instruktiv iz Beograda. Domneva se, da bo, ko se to zgodil, takoj rešeno to vprašanje, ker je teren že pripravljen.

Po svetu.

Mednarodna plovba po Donavi.

LDU. Beograd, 15. »Politika« javlja: Angleški admiral Troubridge, predsednik donavske komisije,

se je vrnil v Budimpešto. Na seji mednarodne komisije v Beogradu se je določilo, da bo sedež donavske komisije v Budimpešti. Razen tega se je sklenilo, da se Ojrdat internacionalizira, da se kontrolira delo pilotov, ki vodijo ladje skozi Ojrdat in da se ustanovi poseben zavod za pouk o plovstvu po Donavi. Odsiraneje so vse težkoče glede eventualnih sporov med interesiranimi državami. Za tajnika donavske komisije je na mesto Alfreda Steda imenovan poveljnik L. Escott. Naše kraljestvo ni zastopano v mednarodni kontroli Donave.

ITALIJANSKI SOCIJALISTI PROTI MIROVNIM POGODBAM.

LDU. Pariz, 15. (DunKU. — Brezlično). Iz Rima se poroča, da so se socialisti izjavili proti odobritvi mirovnih pogodb. dočim žele katoličani pregled v svrhu izprememb.

Novo poljsko ministstvo.

LDU. Varšava, 14. (ČTU.) Včeraj je bil sestavljen nov kabinet. Predsedstvo ima Skulski; ministristvo za notranje stvari: Wojciechowski; ministristvo za finance: Grabski; ministristvo za zunanje stvari bo imenovan pozneje, začasno pa bo njegove posle vodil državni podtajnik v predsedstvu Wroblewski.

Clemenceau sprejel dr. Remnerja.

LDU. Pariz, 16. (DunKU.) Ministrski predsednik Clemenceau, ki po nasvetu zdravnikov ne sme zapustiti privatnega stanovanja, je včeraj ob 17.30 sprejel državnega kancelarja dr. Remnerja.

čni zbor. Med drugimi točkami je bila na dnevnem redu tudi točka o povišanju družstvenine.

Vsi govorniki, ki so se k tej točki oglašili za besedo, so poudarjali potrebo povišanja. Pri glasovanju je občni zbor tudi soglasno sprejel omenjeni predlog. Seveda velja to še le za ljubljansko podružnico, ne pa za druge (13) podružnice in vplačevalnice.

Slika, ki stopi tukaj na dan, je ista, kakor po vseh drugih deželah, t. j. delavstvo po mestih se bolje zaveda svojega položaja kakor pa v provincijalnih krajih. Tudi pri prejšnji avstrijski zvezi so bili Dunajčani in Gradčani prvi, ki so povišali prispevke in to v zavesti, da rabijo za uspešneje boje denar. Ljubljanska stavka strojnih tovarnih in livarskih nas je stala za naše razmere precejšnjo vsoto denarja, t. j. 500.375 K. Seveda se ta vsota ne da primerjati oni, ki so jo porabili Gradčani 3 leta pred vojno samo iz kraljevnega sklada, ki je znašala 150.000 kron in kaj je takrat pomenila ta vsota, ve vsak delavec, ki je takrat zaslužil 50 K na teden in je bil bolj srečen, kakor če zasluži danes 200 kron.

Za primer si ogledimo ogromne podpore, ki so se izdale tik pred vojno leta 1913, in sicer za stavkajoče K 3.373.549, za izprte delavce K 221.933, za brezposelne podpore K 5.125.777, za bolniške podpore krou 5.805.661, za preselitev članov krou 191.716, za potne podpore K 436.947, za pravovarstvo K 143.345, kot posumnina K 694.671.

To so ogromne vsote še pred vojno, ko je imel denar veliko večjo vrednost in če potem upoštevamo, kako se je vse podražilo, pošta, fiskovine in druge potrebščine, pridemo do zaključka, da je treba o tem povišku resno razmišljati ter zvišati prispevke za vse podružnice in vplačevalnice; treba bo sklep ljubljanske podružnice akceptirati v celi Sloveniji. Hrvaška in Srbija ne prideta v poštev, ker imajo kolegi tam že davno višje prispevke, kakor mi.

Moj minimalni predlog bi bil ta: Pristopnina naj se uvede povsod enaka, in sicer 3 K. Tedeuski prispevek naj znaša 2 K, ter naj se deli takole: Osrednjemu društvu se odračuna K 1.40, podružnici 10 vin, stavkovnemu skladu 20 vin, za okraj 30 vin, skupaj K 2.

To bi bil I. razred za odrasle delavce.

II. razred za ženske in mladinske delavce pod 17. letom: Tedeuski prispevek K 1.20. Prispevek naj se razdeli: za Osrednje društvo 85 v, za podružnico 10 vin, za stavkovni sklad 10 vin, za okrajno blagajno 15 vin, skupaj K 1.20.

Provizija za blagajnika znašaj od vsakega prispevka I. kakor II. razreda 2.5 vinarja.

Na podlagi tega povišanja naj se vse podpore zvišajo za 100%.

Brezposelna podpora bodi sledeča: Po enoletnem članstvu K 110, po triletnem članstvu K 140, po petletnem članstvu K 182, po sedemletnem članstvu K 224, po devetletnem članstvu K 270.

Selštevna podpora znaša K 60. Posumnina: Zapuščinska podpora po enoletnem članstvu K 60, po triletnem članstvu K 70, po petletnem članstvu K 80, po sedemletnem članstvu K 90, po devetletnem članstvu K 100.

Podpora stavkajočim doseže višino podpor brezposelnim, in sicer za dobo stavke.

Dodatek k bolniški podpori bodi sledeči: po enoletnem članstvu K 84, po triletnem članstvu K 90, po petletnem članstvu K 120. Izplačuje naj se po eno krono na dan.

Neobhodno potrebno je, da to preuredimo na kovinarskem kongresu, na katerem bodo zastopane vse kovinske organizacije, ki stoje na razrednem stališču v Jugoslaviji. Na tem kongresu se morajo uvesti enotne dolžnosti in enotne pravice članov v celi državi, ki bodo morale biti sporedne tudi drugim kovinarskim zvezam izven države.

Novice.

— Eksplozija v Beogradu, 15. t. m. ob petnajstih se je potrosilo središče mesta okoli Saborske cerkve vsled eksplozije, kateri je sledila druga, še močnejša. — V hiši, kjer je trgovina Vasiča in Milovanovića, na oglu ulice Cara Lazarja in ulice Kralja Petra, je eksplodiral zabol dinamita pri izkladanju v skladišče Adolfa Mincha. Voznik je bil ranjen in je pobegnil. Takoj je prihitela požarna bramba. Med razvalinami so našli enega mlča. Govori se pa, da je pet mrtvih in 50 ranjenih. Sosednje hiše so močno poškodovane. Orožniki so postavili kordon, ker se ne ve, če ni v porušeni hiši še kaj eksplozivnih snovi.

— Poštni promet v Srbiji, 15. t. m. se je ukinita prepoved prevzemanja blaga in poštinih pošilk na proga Belgrad-Skopje, Belgrad-Novi Sad in Belgrad-Vinkovci-Vukovar. Odslej se blago vsake vrste sprejema v neomejenih količinah. To velja za vse proge, ki spadajo v področje belgrajskega železniškega ravnanjstva.

— Regulacija Popovega polja v Hercegovini in Dalmaciji se je začela. S to regulacijo se bo pridobilo 50.000 konjskih sil za pogon raznih obratov.

— Komunalizacija dimnikarskega življa je bila na njuni predlog socijalistov izvedena v Monakovem. Enako lo nameravajo vpeljati tudi v Norimbergu.

— Rdečo oziroma rumeno knjigo izda rumunska vlada. Ta knjiga bo obravnavala spor med mirovno konferenco in Rumunijo.

— Porpotno sodišče v Bruslju je obsodilo trgovca s svinjami, Clacejsa na 20 let ječe, ker je zalagal začasno okupacijo Nemce z mesom. Clacejs je napravil 400.000 funtov šterligov skupniško po predvsemnem kurzu.

— Stavka vinopivcev. V pokrajinah na Zgornjem Renu so vinopivci radi visokih vinskih cen zastavkali. Vsled stavke je bilo mnogo vinaren zatvorjenih.

Dnevne vesti.

Politične metode.

Politikarji slovenske ljudske stranke (rečimo tako, če se sramujejo hrana klerikalne stranke) so po eni strani taki kakor podlasca, ki bistveno izpremenjajo svojo barvo po letnih časih, na drugi pa tudi taki kameleoni, ki se izpremenjajo po kritičnih dnevih. Če jih hočeš presoliti po barvi ali kakor navadno pravimo po programu, res ne dobiš nikdar na njih prave barve, sploh, izpremenjajo se. Še ni leto dni, ko so bili navdušeni republikanci, ko so vstopili v vlado, so postali zmernejši in naši politikarji ljudske stranke so dobili strog nkor, da so preveč — republikanski. A danes, ko v Belogradu ne upoštevajo njih kriča, joka in stoka, so izpremenili svojo taktiko in so postali vdanj monarhisti v nadi, da se priklopijo tam, kjer treba. — V Jugoslaviji se je razvilo gnusno oduštevno v narodnem gospodarstvu, ki se ga naši prijatelji iz ljudske stranke podpirali, in tu Koroščevi politiki peli slavo. Hej, dobnik hude pa hočejo sedaj odpraviti slo, ki mori vsa hugoslovan-

ski narod; uvedli so preiskave, osnujejo akcijske odbore zoper veržnike in oduške, ki so povzročili med narodom največ gorja. In kdo je zopet, ki brani sedanje razmere? Slovenski in drugi »klerikalci« preklinjajo preganjanje oduškov in veržnikov, trgovcev itd., dasi prav dobro vedo, da se poštenim trgovcem ne skrivni niti las. — To sta le dva zgleda, a ta dva sta kričeča ter dokazujeta, da je nastala v »klerikalni stranki neka nova orientacija, ki ni odkrita, ni odkritostna, ne zastopa interesov naroda, marveč leze v čreva onemzu, o katerem misli, da jo vzame v svoje okrilje. Sram jih je sicer svoje politike, ne pa svojih dejanj. Zato kriče, hočejo vdušiti zdrav pokret, ki bi šel preko njih na dnevni red ter odpravil zla, ki jih imajo na svoji vesti. Da, o taktiki se da govoriti, s programi, z načeli pa resna stranka ne dela tako. Naše stališče je bilo vedno tako, da si svojega programa ne damo križati, a taktika nam je bila namen, da s njo izboljšamo bedno razmere med narodom. In vi vse le podirate, jemljete v zaščito pljavke naroda, in ko opazate, da je ves narod proti vam, se zatekate h kapitalizmu, da vas ta reši, ček, ta ima — denar, mamoni! Taki ste vedno bili in po svoji naravi menda tudi morate ostati taki. To je za vas, za vaš obstoj — vis maior!

All je res?

Čuje se, da pride znani avstrijski konfident Jakob Jeran, progovni mojster južne železnice, iz Trsta v Ljubljano in da bo tukaj nastavljal. Železničarji se imenovaneže še prav dobro spominjajo, kajti Jeran je ob pričetku vojne pridno hlapčeval avstrijski policiji in tako onesrečil marsikateroga železničarja in mnogoštevilne družine. Baje je imenovan konfident tozadevno z enim gospodom od obratnega ravnateljstva južne železnice v pisemnih stikih. Vemo, da je za ene gospode pri imenovanem ravnateljstvu Jeranov značaj stranska stvar, dvomimo pa, da bi hotelo ravnateljstvo Jeranovo denunciranje smatrati za dobrodošlo. Pa saj so danes postali najhujši avstrijski patrijote najkorečnejši Jugoslovani. Ako pa pride ta nikum vseeno zopet k nam, pozivljamo vlado, da mu preišče obisi, kajti imamo dovolj prič, da se dokaže resnica. Opozorjamo tudi ravnateljstvo južne železnice na sklep svoječasne seje strokovnega društva progovnih mojstrov, na kateri se je sklenilo, da ne bo delavstvo trpelo med seboj tega avstrijskega ovađuha. — Več progovnih mojstrov.

Za revno deca.

Prejeli smo od »Odbora SHS žena za siročad v Ljubljani« poročilo o njegovem dosedanem delovanju za pomoč revni deci. Kakor je razvidno, je odbor v tem pogledu že marsikaj storil. Naj govore uspehi raznih akcij tega odbora! — V mesecih juniju, juliju in avgustu se je pobiralo po celi Sloveniji prispevke pod geslom »Slovensko srce«. Nabralo se je 22.256 K 18 vin. Druga akcija »Narodni blagdan« je dala 137.690 K 37 vin., tretja, pod geslom »Srbiska siročad«, pa 93.627 K 27 v., skupaj torej 253.573 K 82 vin. Občinstvo je mnogo darovalo tudi v oblikah, perilu in obutvi. Za nabrani denar je odbor nakupil obleke, perila in obutve. Z denarnimi podporami je pomagal odbor delavskim otrokom v Zagorju, Trbovljah, Hrasniku, na Savi-Jesenicah, v Trzinu in v Trstu. Primorsko deca se je pošiljala ponovno na Hrvaško in v Slavonijo. V Prekmurje in na Korosko se je oddalo blaga za več kot 3000 otrok, v Ljubljani in vseh drugih slovenskih mestih pa se je razdelilo blaga za 15.000 otrok. Približno 6000 je bilo obdarovanih posebej še v Ljubljani. Tudi v Srbijo se je poslala količina blaga za otroke v vrednosti 200.000 K. — Ojber se ponovno obrača na vso slovensko javnost, da tudi nadalje prispeva za revno siročad v denarju ali v blagu. Uboga deca nam še vedno umira.

Zaloga šolskih knjig za Slovenijo.

Da se zadosti gospodarskim in pedagoškim potrebam, se je ustanovila zaloga šolskih knjig za Slovenijo, katere namen je, preskrbeti šolam najpopotrebnejih in razmeram odgovarjajočih knjig. Da ne bo ista zabredla v napake zaloge na Dunaju, da bo novi zavod zadovolj zdravu, trgovsko podlago ter da bo na ta način vsposobljen zadoščati in ugoditi vsem potrebam šolstva, bo vodstvo, kakor nam poroča g. J. Š., ki nam je poslal o tozadevnem članek, ki za pa vsled pomanjkanja

prostora, žal ne moremo priobčiti, za to pazno skrbelo in v ta namen zastavilo vse svoje moči. Cene knjigam morajo padati, šolska literatura moramo dvigniti. Ker zahteva moderna pedagogika obilico dobrih ilustracij, ne samo v učnih knjigah za ljudske, temveč tudi za srednje šole, zadobili bi domači umetniki stalni zaslužek.

Vidiranje potnih listov za v inozemstvo. Glasom brzobjavke, došle Dravski divizijski oblasti, je vrhovna komanda z O. br. 46.232 od 14 t. m. odredila v sporazumu z ministrom notranjih zadev, da se od 10. decembra t. l. dalje vidiranje potnih listov za inozemstvo ne vrši več po vojaških oblastih. Vsa ta služba preide od tega dneva na policijsko oblast. Ministrstvo za notr. zadeve je to službo reguliralo tako, da bodo dovoljeni varovani državni interesi. Po tej naredbi preneha vidiranje potnih listov za inozemstvo pri vojaških oblastih na ozemlju vse Dravske divizije. Oddelek za vidiranje potnih listov pri Dravski divizijski oblasti se razpušča z 17. t. m.

Vidiranje potnih listov se ne bo vršilo v šentpeterski vojašnici, kakoj je bilo objavljeno pred dnevi, temveč se vrši od 16. decembra t. l. dalje v uradnih urah pri komandi mesta Ljubljane na Dunajski cesti.

Cenzura časopisov se vrši od 16 t. m. dalje podnevi pri komandi mestu Ljubljane, pomoči pa pri Dravski diviziji.

Železniški promet Trst-Ljubljana. Od dne 16. decembra je otvorjena direktni osebni promet med Trstom in Ljubljano, in sicer vozi iz Ljubljane vlak št. 87, ki odhaja ob 10.45 in ki prihaja v Logatec ob 14.36. Ta vlak ima na Verdu potno in carinsko revizijo. Iz Logatca odhaja ob 19.10 in dospje v Trst ob 21. V nasprotni smeri vozi iz Logatca do Trsta vlak št. 1887. V nasprotni smeri iz Trsta do Logatca vozi vlak št. 1884, ki odhaja iz Trsta ob 8.30 in prihaja v Logatec ob 12.25. Iz Logatca vozi ta vlak kot vlak št. 84 in odhaja iz Logatca ob 14. in prihaja v Ljubljano ob 17.18. Tudi ta vlak ima potno in carinsko revizijo na Verdu in stoji tam 118 minut.

Za šefa nove železniške inšpekcije v Ljubljani je imenovan gospod višji svetnik ing. Maks Klodič vitez Sabladolski, dosedanji podravnatelj razpuščenega ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic.

Prireditve.

Visokošolsko dijaštvo za trpeču brata. V nedeljo, 14. t. m. dopoldne je imelo visokošolsko dijaštvo v Ljubljani manifestacijski shod proti ogroženju naših krajev od Jadrana in proti okupaciji našega ozemlja pri raznih imperijalističnih veleviastih. Otvoril ga je predsednik reprezentacijskega odbora g. Novak. Po raznih referatih je bila sprejeta resolucija, v kateri protestira slovensko visokošolsko dijaštvo proti polzkusom odtrgati od Jugoslavije Primorje in apelira na kulturni svet, da naj čuje glas obupaneza ljudstva ob Adriji. Nadalje zahteva dijaštvo, da bosta Baranja in Bačka pripadle Jugoslaviji in pozivlja jugoslovansko mirovno delegacijo, da ne pripozna preje vstopa v zvezo narodov, dokler ne bodo meje Jugoslavije pravično rešene in dokler ne bo narodni manjšinam pod tuj državo zagotovljena svoboda gospodarskega in kulturnega razvoja.

Ptujske novice.

Tukajšnji trgovski nastavljenici se skoraj pol leta prosiščajo in bi jeje boj za uvedbo nedeljskega počitka. Seveda gremih trgovcev je postal sponemico na obrtno oblast in vlado, kjer dokazuje, da bi bila katastrofalna posledica za kmetsko ljudstvo, ako bi se ob nedeljah zaprlo trgovine. Ali glej čudo! Prišlo je kolekovanje kron in gospode so pozabili na katastrofalno posledico in zaprli trgovine že v soboto 29. novembra popoldne ter imeli iste zaprte do torka 2. decembra zjutraj. Vsled tega so bili sledeči trgovci kaznovani, in sicer na 2000 K глоба in 14 dni zapora: Vogel Franc, Heller Hugo, Alojzj Bremič, Havelka Rudolf, Adolf Schramke, Sadnik in Kraker, Slavtisch-Heller, Bratschko Ruffina, Alojzj Sarla in Frano Lenart. Opozorjamo deželno vlado, naj oglas v uradnem listu str. 160, kjer pravi, da se bo vsaka taka kazov brez ozira na osebnosti potrdila. To tudi zato, ker so se našli nekateri, ki delujejo na to, da se ne bi te kazni potrdile. Pri tem sodelujeta tudi odvetnik dr. Šafarmon in dr. Fermeys, prvi predsednik »Sokolov,

Ignacij Mihovec: K poglavju o povišanju družstvenine v kovinarski organizaciji.

Iz dveh ljubljanskih kovinskih obratov so poslali tovariši na »Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok« pismo, v katerem se centralno vodstvo vabi, da čimprej poviša družstvenino, od K 1.10 na 2 kroni. Ljubljanska podružnica kovinarjev je imela dne 5. t. m. izredni ob-

drugi predsednik narodnega sveta. Ni naš namen napadati jih osebno, omenimo to le vsled tega, ker se dopisnik teh vrstic spominja na sledeči slučaj, ki je v protislovju z njihovimi dejavnimi in nehanji. Glede nekoga delavca, ki je bil obsojen, ker je prepeval v nemškem jeziku, v popolnem vinjenem stanju v neki gostilni na Bregu na 500 K globe in 14 dni zapora, je pisec teh vrstic prosil za informacijo, če se ne bi mogla ta kazen, ki je kruto zadelo tega delavca, izpremeniti. Dr. Šalomon pa, ki je bil slučajno navzoč, se je zadržal in rekel, da bo vsako tako osebo, ki bi intervenirala za tukajšnje Nemce, javno ožigosal. Isti doktor pa vložil sedaj rekurz za Nemes g. Vogel, kjer dokazuje, da je popolnoma nedolžen. — Res čudna logika!

Izpred sodišča.

Uboj na Igu.

Včeraj je bila pred ljubljansko poroto obravnavana proti Ignacij Kukuricu, peku in posestniku na Igu, ki je dne 18. okt. na Studencu-Igu ubil svojo svakinjo Frančiško Podražaj in ranil svojo ženo Marijo na glavi. Po razpravljanju in zaslišanju več prič so porotniki na nje stavljali vprašanja glede na uboj Podražajeve in z ozirom na težko telesno poškodbo Kukuricove žene saglasno zanikali, na kar je razglasil predsednik Regally oprostilno razsodbo.

Imate bolečina? V obrazu? V celom telesu? Vaše mišice in žilci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Eliza-fluid! Bodete se čudili! 6 kvadratnih ali 2 veliki steklenici 24 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Eliza-kroglice! 6 škatlic 12 K. Prava, želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 10 K. Omot in poštena posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elizatre št. 252, Hrvatska.

A - 930.

Iz stranke.

Livarji v Zagrebu so v stavki. Nikdo naj ne potuje tja.

Sirokovno tajništvo in politična organizacija v Celju sporoča tem potnikom, da se naj dopisi, ki se ne tičejo direktno osebe, pošiljajo vedno le na naslov: Tajništvo strokovne komisije oziroma Tajništvo pol. organizacije ISDS v Celju in ne na katerikoli osebni naslov.

Glasbeni odsek »Svoboda« za Sp. Šiško vabi vse sodruge in prijatelje glasbe, da se zberejo z glasbilo v sredo, dne 17. t. m. točno ob 7. uri zvečer v gostilni pri »Celarcu«, k sestanku. Tudi za Šiško si moramo ustanoviti svoj orkester. Skrbimo, da ne zaostanemo za drugimi ljubljanskimi okrati. Prekosimo jih raje; treba bo na k temu na delo! — Odbor.

Celje. Vse one krajevne organizacije, ki želijo prirediti shode, naj se za vse informacije obračajo odsej na sodruga Martinčiča, predsednika celjske organizacije.

Okrožna politična konferenca ISDS v Celju se vrši v nedeljo, dne 4. januarja 1920, ob 9. uri dopoldne v mali dvoran hotela »Union«. Na tej konferenci se osnuje tudi Celjsko okrožje Jugoslov. soc. dem. stranke. Vsem krajevnim zaupnikom se bodo pravočasno razposlala tozadnja vabila.

Občni zbor »Svobode« v Celju se vrši v nedeljo, dne 4. jan. 1920, dopoldne ob 3. uri v mali dvoran hotela »Union«. Podrobnosti se pravočasno objavijo.

Silvestrov večer priredi Jugosl. soc. dem. stranka v Celju, dne 31. decembra v gostilni pri »Zelenem travniku«.

Kultura.

Nučič: Orkan, slike iz svetovne vojske. — Nučič je svoje delo prav imenoval: slike iz svetovne vojske. So to prav lepe slike, polne barvnih efektov. Oko se na njih kontrastnih nastala kakor navadno na slikah alegorične in drugega žanra. Slike so v obče še dokaj, da celo prerealistične, njih duševne vezi pa zelo materializirane. Z materializirano se le hotelo napraviti ideološko obsejnost, a s tem se je vzelo delu tudi umetniški značaj. Delo je polno materialnih efektov; pospravljanje mrtvaškega odra, vizite, toka in stoka. Oblika, v katero se je vtelesilo delo, ni umetniška. Slike je povsem domač. Glavna

osebnost slike tvori Boris, preganjan vsled svoje serbofilstva. Borisov smo imeli za imamo veliko. Menda te težko najti poštenega intelektanta, ki bi ne bil videl cele velike zgodovinske tragike svetovne vojske za narod v tem, da smo bili kot sužnji primorani konati si svoji lastni zlob. In imamo in poznamo dosti Borisev, ki so bili poslednji, silnejši, lačni, nego je Orkanov Boris. In dolžnost naših umetnikov bi bila, naslikati te najsilnejše, naj doslednejše Borise. Orkanov Boris ima vse polno ozirov, ki ga strašijo pred izpolnitvijo etične dolžnosti. Orkanov Boris ni imak, ni osebnost ki bi človeka mravstveno dvigala. Zato pa delo tudi nima večje literarne in umetniške vrednosti. — Cenimo ga ravnatelja Nučič-a kot vestnega kulturnega delavca in igralca visoko, četudi se nam zdi tu in tam njegov patos malo pretiran. To nas pa

ne sme strašiti pred tem, da povemo odkrito svoje mnenje glede vsakega dela, ki je namenjeno javnosti. — Igralci so izpolnili vsi dobro svoje dolžnosti, ploskanja pa je bilo v razmerju s ploskanjem pri drugih, dovršenih stvareh, veliko preveč.

Repertoar krajevskega slovenskega gledališča v Ljubljani. Opera: 17. srede, »Lepa Helena«. Abonement B. 18., četrtak, »Rigoletto«. Abon. A/2. 19. petek, »Lepa Helena«. Abon. D. 20. sobota, »Rusalka«. Abonement B. 21. nedelja, »Rusalka«. Izven abon. — Drama: 17., srede, »Na Pologu«. Abon. D. 18., četrtak, »Tat«, uradniška predstava izven abon. 19., petek, »Korenček«, »Zemljevit«. Abon. E. 20., sobota, »Hlapci«. Abon. B. 21., nedelja, popoldne »Korenček«, »Zemljevit«. Izven abon. zvečer »Na Pologu«, delavska predstava. Izven abon.

Najnovejša poročila.

(Vest LDU)

POVIŠANJE URADNIŠKIH DNEVNIC.

Beograd, 16. »Pravda« poroča: Vprašanje povišanja uradniških dnevnic še ni rešeno. Sedaj dovršuje svoje delo posebna komisija, ki ima izračunati, koliko bo državo veljalo to povišanje. Čim bo tozadevno poročilo gotovo, bo izrekel finančni minister svojo končno odločbo na podlagi sedanje finančne možnosti.

SPLITSKA OBČINA PROTI DRAGINIJI.

Split, 15. Mestna občina v Splitu je izdala danes strogo naredbo proti draginji, glasom katere morajo vsi trgovci do srede popoldne prijaviti vse svoje zaloge živih in drugih življenjskih potrebščin. Blaga, ki do tega dne ne bo prijavljena, bo zaplenjeno na korist ubožnega prebivalstva. Vse blago po izločbah in po trgovinah mora imeti vidno označene cene, ako ne bo imelo napisanih cen, bo v že omenjeni namen zaplenjeno. Občine pozivlje vse meščanstvo na sodelovanje v boju proti draginji. Občina je izdala to naredbo, ker vlada v mestu in okolici ogorčenje in nezadovoljstvo vsled nečuvnega naviljanja cen.

D'ANNUNZIO JE PRIPRAVLJEN ODSTOPI.

Nauen, 16. (Brezlično). D'Annunzio je menda pripravljen, izročiti Reko admiralu Cavigliu kot novemu poveljniku. Casopisne vesti poročajo, da je Italija pripravljena, so

delovati pri novi zahodni trzozevi, ako se ji popusti v jadranskem vprašanju. Italijanski socialisti se izrekajo proti novim zvezam italijanske politike, a tudi drugi italijanski listi zahtevajo, da se naj nove pogodbe sklepajo samo s pritrditvijo parlamenta.

ITALIJANSKA ZBORNICA.

Rim, 16. (DunKU — Brezlično). Italijanska zbornica je z 289 glasovi proti 124 glasovi odklonila predlog, naj se takoj vzpostavi odnosaj s sovjetsko Rusijo. Soglasno je sprejela predlog borcev, naj italijanska vlada pri drugih silah posreduje, da se takoj ukine blokada Rusije, da se vzpostavi odnosaj z državami na bivšem ruskem ozemlju in da izostane vsaka intervencija.

VOLITVE ZA GENERALNE SVETE V FRANCIJI.

Pariz, 16. (DunKU) »Agence Havas« poroča: Od 3000 volitvenih rezultatov za generalne svete je dosedaj znanih 2500. Napredniki (proresisti) in republikanci levice so pridobili 114 sedežev, socialisti pa 11, dočim so radikali in radikalni socialisti izgubili 113, konservativci in stranka »Action liberale« pa 12 sedežev.

IZGUBE JUDENIČA.

Moskva, 16. (DunKU — Brezlično). General Judenič je pri svojem umiku izgubil polovico svoje armade na mrtvih in rjnetnikh. Ostanek njegovih čet se je porabil za izgraditev utrjene postojanke na fronti od približno 100 vrst.

Iz Slovenije.

Klerikalni ljudski shod in šolska mladina.

(Dr. Brejč loka na shodih za predsedniških stolčkom.) Naš »gospud lajmošter« so pretoklo nedeljo sklicali shod v našem domu v Trzinu. Agitrali so na vse pretege. Celo lovcem so izdali parolo: »danes nihče na lov, vsi na shod!« Na shod so privlekli nad 100 otrok in celo gardo Marli-nih devic, da jih pripravijo na bližajočo se volitve. Shod je otvoril župnik, zapisničarja pa je igral kapitan Žužek. Cela farovška družina! — Glavno besedo je pa imel »račd predsedniškega stolčka v žalni obliki«, bivši ljudstvu nad vse vdani gospod dr. Brejč, ki je pri nas poznani pod imenom »Jerinov iz Brezje«. Dr. Brejč je s svojim dukovitim govorom dosegel rekord. Predvsem se je do kože opral, češ da je on, kakor cela klerikalna stranka glede splošne ljudske mizerije popolnoma nedolžen. Nato je pošteno zabavljaj sedanjji vladi, posebno pa je napadal socialiste. Kaznjajal je na dolgo in široko, da ta vlada ni izvođena od ljudstva, da je protiljudska in da so torej tudi vse njene odredbe protiljudske. Kaj je bila pa prej, ko ste vi sedeli v njej? Govoril je nato proti davkom, kar ljudi seveda najbolj razburj. Pozabil je seveda povedati, da so vse te davke natožili ljudstvu klerikalci. Zelo ga je iznevođilo tudi razpuščanje občinskih zastopov na Hrvaškem, kar je povsem umevno, če pomislimo, da se gospodje klerikalci silno boje izgubiti tudi pri nas svoje župane, ki so za ljudstvo tako »imentno« skrbeli. Tudi carina je gospoda govornika silno bolela, čeprav vemo, kako stališče so klerikalni poslanci glede carine zastopali v parlamentu. Gospod dr. Brejč se je spominjal tudi frankov in lir, pri katerih je »šesteriš« tako srečen. Pravil je nadalje, da bodo ljudje izgubili z državnimi boni 20 od sto, o avstrijskih vojnih posolnih, ki so bi-

la klerikalcem tako pri srcu, ker so bila ravno avstrijska, pa ni omenil ničesar, čeprav Tržičani dobro vemo, da je občina, ki je bila vsa klerikalna, prodala »Kajžoz«, v kateri je 43 sob, le zato, da je mogla podpisati vojno posolilo s tem ni izgubilo nič manj kot 45 revežev stanovanj. — Cela dr. Brejčeva jeremijada je bilo bolesten krik po izgubljenem stolčku in puha hvata veledelavnih klerikalnih mož (najbrže Sušteršiča, Koročca, Brejca itd.), ter ogorčen izraz nezaupnice sedanjji vladi. Ker je župnik takoj pri otvoritvi shoda izjavil, da bo vsakomur zajamčena prosta beseda, se je oglasil k besedi sodrug Vrhovec. Polasnjeval je, da je iskati glavni vzrok vsemu neredu edino je v vojni, pri čemur zadena glavna krivda klerikalce. To klerikalcem ni ugajalo. Klerikalni klovn na gledališkem odru so zato s prav ironičnim pozmehovanjem alarmirali svoja piščeta, da so začeli vpiti tako, da naš sodrug ni mogel nadaljevati. Dr. Brejč je poleg tega hotel socialiste osmešiti s tem, da je vprašal navzoče sodruge, če nimajo boljšega govornika. Ta opazka je pa osmešila seveda le njega, otkanega, visoko naobraženega advokata SLS in potrdila v srčih ljudi sumnje, da je ta gospod tak zahrbtn sovražnik ljudstva kakor vsi klerikalci. Nabujskali so svoje ljudi, da se vpili in to samo zato, da našemu govorniku ni bilo mogoče doprinesiti dokazov. Zakaj trditve, da se niste vegali z vsenski mogočimi zastopniki raznih verskih sekt? Vsi ste bili za krivoverca Protiča, danes se ga pa branujete. Nazadnje bone se utajili, da niste molili za turško zmago! Tudi drugemu sodrugu se ni pustilo govoriti. Nastudiral so pa župana in Loma, po krivdi klerikalne vzroje moza analabeta, da je protestiral proti novemu šolskemu zakonu. Predlagali so resolucijo, v kateri se izraža sedanjji vladi nezaupnica, in zahteva, da takoj demisioniraj. Zamjo so glasovali otroci. Marijine device in osli — oardon! — orli.

Gospod dr. Brejč je napravil na nas zelo slab vtis. Njegov nastop nam je v dokaz, da stoji klerikalizem ob svojem grobu. Spoznali smo klerikalne bojazljivce, ki se bojijo ljudske kazni, ki jih gotovo doleti in ki bo tem občutnejša. Čimbolj bo ljudstvo varano. Sramotno je za klerikalno stranko, da taji vse one shode in vse one katoliške tabore v 1914. letu, na katerih se je ljudstvo hujskalo na vojno. Slabi kristjani ste, da niti sedaj, ko vidite velikanski svoj greh, ne obujate kesanja v svojem črnem srcu. Če se vam gre v resnici za ljudstvo, zakaj niste tkrat, ko ste bili na krmilu, naredili drugega kot draginjo? Zalostno je tudi slišati od šolanega politika, da bi sedanja vlada lahko odpravila vse davke tekem 24 ur. Socialisti smo bili vedno in bomo vedno proti indirektnim davkom. Zakaj lih pa niste odpravili vi, veliki ljudski prijatelji. Ze v stari Avstriji? Od treh socialistov zahtevate, da popraviho zlo v 24 urah, ki ste ga vi nagromadili tekem stoletij. Pametni hadjie, gospodje klerikalci, so vas že zdavnaj obsodili!

Izdajatelj Ivan Minar. Odgovorni urednik: Rudolf Golob. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Premog. Vam nadomesti impregnirano kurivo. — Naročite, dokler še kaj zaloga! Drva vsake vrste se Vam dostavijo takoj na dom. Motorna žaga brezplačno na razpoloženje. SREBOTNJAK, Kolodvorska ul. 31. 924

Zemlja ponudba! katero starejšo dekle ali ženo oženiti se z resnim in samostojnim mladeničem (penzionist) v starosti 46 let? Ponudi naj se pod »prvi korak« upravi »Napreja«. 921

Spalne in jedilne sobe, kuhinjske opreme, kabinete, postelje, spodnje in vrhne modroce, univaltnike, vsakovrstne omarice, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, priporočata brate Sever, zaloga pohištva in tapetiška delavnica, Ljubljana, Kolizej. Vabilmo na vglad. 691

Kontarist. 24 let star, vojašbine prost, zmogel tega nekoliko srbsko-hrvaškega in ruskega jezika išče službo. Najraje v kaki večji trgovini. Nastop lahko takoj. Cenjena ponudba na upravo tega lista pod štev. 309. 636

Šivalni stroj.

krojaški, dobro ohranjen, se takoj kupi. IGLIČ, Kolodvorska ulica 28 pr. 634

Priporočila se trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

ZALTA & ŽILIC

Ljubljana, Marije Terezije cesta 10. (Gospodarska cesta.) 929

Oblastveno koncesijonirani informacijski zavod

Drago Beseljak

v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 5 dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerna.

Ljubljanski krojaški pomočniki so si ustanovili 937

lastno krojačnico

v hiši »Impex«, Kerkov trg 8. Izvršujejo se vsa v to stroko spadajoča dela po kar najugodnejših cenah ter razpolagojo z izvežbanim močmi kar najhitrejše ter najboljše.

Knjigovodja,

ki bi šel tudi na deželo, se takoj sprejme.

Pismena ponudba naj se predložijo osebno v pisarni Žitnega Zavoda v Ljubljani. 929

Priporočava najino vedno veliko zalogo

Silivovke Tropinovec Ruma Brinjeva Cognaca

ter vsakovrstnega kolonialnega blaga. Oddaja se samo na veliko.

Gregorc & Verlič

Ljubljana. 677

Ravnokar je izšel

Veliki slovenski spisovnik

zbirka pisem in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike, sestavil Henrik Podkrajšek, profesor na kr. državni obrtni šoli v Ljubljani.

Cena K 24.—

Priročna knjiga, katera je neizogibno potrebna za pisarnski promet za vsakega v vseh življenjskih dneh.

Naroči se lahko v vseh knjigarnah, ali pa pri založniku

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana, Kongresni trg 2. 637

MODNI SALON
STUHLJ - MASTINE
LJUBLJANA
Narči št. 1
priporočajo svoje veliko izkušnosti modro, barv in filcaških klobukov, barv, kroglice, klobukove za dame in dekline. Popravila takoj in cenovno. Zboglobovski gostovi.

Polni telovni račun št. 11.321. Telefon št. 54.

Jugoslovanski kreditni zavod

R. Z. K. O. Z.

Marijin trg 8, v Ljubljani Wolfova ul. 1, sprejme hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje čistih brez odbitka po

4 %

izvenljubij. viagateji dobe pošne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inoz. mesta. Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Neposredno pod držav. nadzorstvom.

634 10 - 6

Glavni sedlo: JUGOSLOVANSKI KREDIT LJUBLJANA.

Priporočamo tvrdko
Jos. Petelinc, Ljubljana,
 Sv. Petra nasip 7,
 tovarniška zaloga šivalnih strojev ter njih posameznih delov. Istotam potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

M. Tičar
 Ljubljana
 Sv. Petra cesta št. 26 in
 Seifenburgova ulica št. 1.

Priporočam veliko izbiro primernih
daril za Božič in Novo leto.
 Gavna zaloga razglednic.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA
 LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ST. 1
 Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

NEKOSTOVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVZDO.
 TISKOVINE ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VADILA.
 ZA ŠKOLE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

V restavraciji **MARIBOR** na Grajskem trgu št. 1 se vrši vsako sredo, petek in nedeljo

KONCERT

na lok, brez vstopnine in pobiranja. Začetek v sredo in petek ob 18. uri, v nedeljo ob 16. uri. Izborna kuhinja, naravna vina, običajne cene.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture.

DAJE: kredite in predajne na blago in efekte itd.

IZDAJA: akreditive na vsa tu inozemska mesta.

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzjavni: **ESKOMPTNA.** 548 Int. telefon št. 146.

Veća tvornica testenina traži poverljivog odličnog

poslovođu - majstora,

koji je već bio namešten u istom svojstvu kod koje od većih tvornica testenina.

Istotamo primiče se sa povoljnijim uslovima i nekoliko sposobnih radnika, koji su upoznati sa izradom testenina.

Ponude sa naznačenjem dosadašnjeg službovanja, traženjem plate i prepisom vsedočja slati na administraciju ovog lista pod znakom „P. D. D.“.

BARVA vsakovrstno blago pere domače perilo (pošilja po isto na dom) Ljubljana, Poljanski nasip št. 4. Podružnica Maribor: Gosposka ulica 38.

Kemično-tovarna **JOS. REICH**

CISTI obleke svetloilka ovratnice, zapestnice in srajce Podružnica: Seifenburgova ul. 3.

raspošilja po celi Jugoslaviji Trgovski dom **R. Stermecki, Celje 314.**

Kar ne ugraja, se zamenja ali vino denar. Pišite po ilustrirani cenik!

Unija slov. rudarjev v Zagorju razpisuje **mesto tajnika**

v smislu sklepa načelnštva. Prošnjo je predložiti do 20. decembra.

Nastop službe s 1. januarjem 1920. Plača po dogovoru.

Prednost imajo oni, ki že sedaj opravljajo kakšno službo tajništva pri kakki strokovni organizaciji in ki imajo govorniški talent.

Melhijor Cobal, načelnik.

KAJO DELIČ,

zlatar in draguljar
 Mišarjeva ul. 4 Ljubljana Mišarjeva ul. 4
 priporoča svojo

ZLATARSKO in DRAGULJARSKO DELAVNICO za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebravanje. V zalogi ima zlatino in srebrnino, poročne prstane po vseh uzorcih in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

A. Drufovka
 Ljubljana
 pri Balkanu

Manufaktura na debelo

834

Pozor! Veliko božično razprodajo Pozor!

priredi elektrotvrdka -- „SVETLA“ v Ljubljani, Mestni trg 25.

Po popolni otvoritvi rednega prometa dospe velika pošiljatev sortiranih električnih svetilk za sobe, spalnice, pisarne itd. v izredno okusni izvedbi; obenem žarnice vseh vrst, med drugimi tudi v obliki

okrasov božičnih drevesc ter žarnice in baterije za žepne svetilke.

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

Dovoljujemo si Vam naznaniti, da se je sklenilo povišati delniško glavnico Strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani od

K 6,000.000 — na K 10,000.000 —

z izdajo 10.000 novih delnic po nominalne K 400.—. Od novo izdanih delnic pripade 7.500 delnic starim delničarjem, ostalih 2.500 delnic pa bode Upravni svet dal na razpolago novim subskribentom.

Subskripcija se vrši pri podpisanih zavodih in njih podružnicah pod sledečimi pogoji: Starim delničarjem pripade na dve stari delnici ena nova po kurzu 600.— tel quel. Ker so prvotne delnice že v tisku, zadostuje, da gg. delničarji prijavijo subskripcijo pri onem zavodu, pri katerem so subskribirali prvo emisijo.

Novi delničarji dobijo delnice po kurzu 850.— tel quel in se imajo iste uplačati takoj s prijavo. Razdelitev delnic si pridržuje Upravni svet. V kolikor bodo vplačani zneski znašali več, kot dodeljeno delnice, se isti povrnejo subskribentom takoj po dodelitvi brez obresti.

Novo delnice participiraju na dobičku l. 1920. Subskripcija se vrši pri Jadranski banki, Ljubljanski kreditni banki, Zadrugi zvezi v Ljubljani ter pri podružnicah teh zavodov od 10. decembra do 25. decembra 1919.

V Ljubljani, dne 11. decembra 1919.

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

949

Priporoča se trgovcem z oblekami
prva domača tovarna oblek
Kunc & Maček
 Ljubljana, Gosposka ulica št. 7.

V zalogi vedno večje število oblek in sukenj; večja naročila se izvrše v najkrajšem času.

Strogo solidna postrežba!

933

Ljubljanska kreditna banka
 v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavnica K 20.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Rezervni Fondi okrog K 8.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira obratne dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite